

TRÁSY GYÖRGYNÉ ÉVA

GYURKA BÁCSI EMLÉKKÖNY- VÉBE

TALÁLKOZÁSOM GYURKA BÁCSIVAL...

Előzmény: Amit Gyurka bácsi csinált Debrecenben az 1940-es évek második felében, azt Pesten Juhász Miklós, szintén piarista atya követte. Volt egyetemista és gimnazista közössége is. Én Gresz Sárrika csoportjába tartoztam, és mivel Miklós bácsi volt a lelkiatyám, közvetlen kapcsolatban voltam vele is.

1951 nyarán volt egy nagyszerű gimnazista lelkigyakorlat. Nagy illegalitásban, mindennap más helyszínen, elszeparált helyiségekben voltunk. Az érkezés és indulás is be volt személyek szerint osztva, hogy ki, mikor jön, megy, hogy ne egyszerre lássanak a kapuban. A lelkigyakorlat váltott előadókkal, mintegy tanrend szerint történt. Azt hiszem 4 napos volt és minden előadó minden nap tartott előadást. Gyurka bácsi dogmatikát adott elő. A beszédek egy-egy részletére ma is emlékszem.

Az esemény

Szüleimnek Mátyásföldön volt egy kis nyaralójuk, Okét látogattuk meg a 8 éves Gábor fiammal 1964. augusztus 15-én. Az esti szentmisére mentünk a mátyásföldi templomba. Útközben arról beszélgettünk, hogy a hangyák azért találnak vissza a bolyba, mert bizonyos, saját bolyra jellemző illatútjuk van.

A misét a plébános atya mondta. Prédikáció után kijött egy pap a sekrestyéből és a mellékoltárnál kezdett misézni. Hihetetlen vonzást éreztem, hogy azon a szentmisén vegyek részt. Odatérdeltem a kis oltár mellé. Gábor követett, de kérdően nézett rám, hogy ezt most miért. Tudod, az illatút — súgtam neki. Nem értette meg, de velem maradt.

Mikor a misének vége lett, a sekrestyében már nem volt senki. Nem voltam biztos benne, hogy Ő az, de semmiképp nem akartam elszalasztani. Azért hát elé álltam, és azt mondtam: Bulányi Györgyöt keresem. - Én vagyok - mondta csodálkozva. Pár szóval bemutatkoztam, és megkérdeztem, találkozhatnék-e vele. Zavarba jött egy pillanatra, kicsit gondolkodott, aztán megadta a Tempó telefonszámát. Azt mondta, ne mutatkozzak be, ha felveszik a kagylót, csak annyit mondjak, hogy én vagyok a négy-gyermekes Évike. Elköszöntünk, és én nem hívtam fel. Azt gondoltam kellemetlen neki, fél vagy ilyesmi. Egy félév múlva futottunk össze véletlenül Greszéknel, és azután havonként találkoztunk.

Később tudtam meg, hogy nem ő félt, hanem engem féltett. Akkor még olyan élményei voltak, hogy régi kedves ismerősök átmentek az utca másik oldalára, ha meglátták, mert köszönni se mertek neki.

A folytatás

A havonkénti találkozás úgy történt, hogy mikor Greszékthől eljöttünk, én elkísértem a buszmegállóig. Szókása szerint „in médiás rés” a dolgok közepébe vágva

indította a beszélgetést. Kérdezett, én felelgettem, aztán kezdte mondani a „tanítást”. Egy nagyon érdekes gondolatsor mondata közepén megjött a busz, egy kurta köszönéssel felugrott rá és az ajtó becsukódott. Megdöbbenve álltam. Így itt hagyni? Hát nem tudta megvárni a következőt? Nem gondoltam arra, hogy a Tempónál reggel 6-kor kezdődik a munkaidő, s addig oda is kell érnie. Az idő 10 óra felé járt.

Másnap felhívtam Sárít, hogy én annak a mondatnak a végét is hallani szeretném. Ha beszél vele, mondja meg neki. Így kaptam az első időpontot.

Ebben a beszélgetésben azt kérdezte, hogy, ha nekem négy gyermekem van, miért nem maradok otthon gyereket nevelni? Hm. Ez eddig nekem eszembe se jutott. A környezetemben minden többgyermekes anya is dolgozott. A férjem épp azt találta ki, hogy elég nagy lakásunk van, indíthatnánk egy fizető vendéglátó szobát, hogy egy kicsit könnyebben élhessünk. Ezt elmondtam neki.

Akkor lenne annyi jövedelem, mint eddig a két állásukból?

Remélem.

Éheztek, fáztak, ruhátlanok voltak eddig?

Éppen nem.

Nem érné meg ugyanúgy élni, mint eddig, ha így otthon maradhatna? (Akkor még nem tegeződtünk)

Új az ötlet. Meg kell gondolnom, és a férjemmel is megbeszélnem. Különben sem tudjuk, hogy valósítsuk meg az ötletet, mert ahhoz némi átalakítás, berendezés is szükséges, de nincs rá pénzünk.

Mennyi kellene?

Hát, minimum 20000 Ft (1964-et írunk!)

És, ha kapnának annyi kamatmentes kölcsönt?

Kitől?

Tőlem.

Zavaromban csak annyit kérdeztem: és mi van, ha nem fizetjük vissza?

Akkor száradjon a lelkükön, hogy más nem kaphat belőle.

Azzal váltunk el, hogy otthon mindent megbeszélék és egy hónap múlva találkozunk.

Mindig csak annyi pénzt kaptunk, amennyi a következő lépéshez kellett. Számot adtam, hogy mire költöttük. Nem kért számlát, nem kritizált. Kérdezte a következő lépést.

A 20000-ből el tudtunk indulni. Még hiányoztak felszerelések, további mellékhelyiség alakítgatások, de azt már behozta a szoba forgalma.

Az adósság részletenkénti visszafizetése folyamatos havi találkozásokat jelentett. Akkor már hármas-négyesével találkozgatott emberekkel, és kezdődött a Szentírás elemzés. Első bokros barátaim Téríké, Merza Jóska és Lilla voltak.

Mikor kész lett a lakás, egy kis vendégséget hívtam össze. Gyurka bácsit, Greszéket és a kis kápolnánk káplánját. Turiák Ildi akkor munkatársam volt. Mindketten első látásra megéreztük, hogy egy húron pendülünk. Sokat segített nekem a gyerekek körül, meg a háztartásban is. A legbensőségesebb barátom lett. A vendégség napján is eljött segíteni. Aztán természetesen részt vett a beszélgetésben is. Gyurka bácsival együtt mentek el. És Ildi is fönnakadt a hálón.

Mire az adósságot kifizettük, megszületett Kati. Számomra természetes volt, hogy Ildi és Gyurka bácsi legyenek a keresztszülei.

Akkor vezették be a GYES lehetőséget, így munkaviszony-megszakítás nélkül otthon maradhattam. Mielőtt lejárt a GYES a férjem egy bizonytalan kilátásokat ígérő vállalkozással Olaszországba ment. Ezért nem hagyhattam ott később se a munkám. Másfél év múlva meg, mikor visszatért, semmi neki való munkát nem talált, jóformán alkalmi munkákat kapott csupán. A rendszerváltás után meg a fizető vendéglátó szolgáltatás szűnt meg, így ugyan nem szorultunk benn az adósságban, de én a 1990-es nyugdíjazásomig állásban maradtam.

Az igazi hasznom az volt, hogy bekerültem a Bokorba, és remélem, halálomig hűséges tagja maradok.

KÁLLAY EMIL

EMLÉKEIMBŐL...

— A debreceni piarista gimnáziumban a második világháború után Bulányi atya volt a magyartanárod. Hogyan emlékszel erre az időszakra?

1945 június végén kerültem vissza Debrecenbe a munkaszolgálatos leventeségből, egészen Cseh-Morvaországig eljutottam. Ekkor a piaristák közül több fiatalat helyeztek Debrecenbe, ők tanítottak bennünket két hónapon keresztül, hogy ne veszítsünk évet, augusztus végén kellett magánvizsgát tenni. A magyart Bulányi György tanár úr adta le ez alatt a két hónap alatt, az írásbelire pedig magyarból egy Arany János meg egy Vörösmarty-tételt kellett kidolgozni, de adott még egy címet, hogy „Milyennek gondolom én a Jóistent?”.

Én erről a tételről már személyes módon tudtam írni, mert az emlényeim ezen a téren Erdélyhez kötődtek. El kell mondanom, hogy Csíkszereda számomra az anyaföldet jelenti: édesanyám Csíkszeredában született, ide való család. Édesapámnak az apját, tehát a nagyapámat, mert vasutas volt, ide helyezték pályamesternek, apám is itt nőtt fel. A csíksomlyói gimnáziumba járt. Apám megismerte anyámat, megszerette. 1920-ban apám családját kiutasították innét, mert anyaországiak voltak, de apám 1922-ben érte jött anyámnak, feleségül vette, mi már a bátyámmal kint születtünk Magyarországon. Kisgyerekek koromban nagyon sokat nyaraltam a csíki nagy-

mamánál. Öt éves voltam, amikor fölvittek a Hargita-füldőre nyaralni. Egyik reggel elküldték a borvízforráshoz vízért, amikor jöttem visszafelé, itt mindenki magyarul beszélt, fogalmam nem volt arról, hogy ez egy másik világ. A bátyám hat évvel idősebb volt, már cserkész, s tőle eltanultam a magyar cserkész indulót. Korsóval a kezemben torkom szakadtából énekeltem: „Fiúk, fel a fejjel, álljunk csatasorba vidáman...”. Erre egy pap bácsi kirohant, hogy ki az a bátor magyar gyerekek, aki a Hargitán 1934-ben a magyar cserkészindulót éneklő? Mindjárt megszeretgetett, és nagyon jó kapcsolatban lettem ezzel a Bíró Ferenc plébánossal. Egyszer bevitt engem a hargitafüldői Szent István kápolnába, mutatta, hogy az oltáron van egy olajmécses, ennek mindig égnie kell, mert itt van a mi legjobb barátunk az oltáriszentségben, Jézus Krisztus, és neked gondod legyen rá, hogy az olajmécses égjen. Ha nem ég, akkor szölsz nekem, és kicseréljük a mécsbelet. Ez volt az első pap-élményem. Abban az időben én bejártam hallgatni az öregek beszélgetését a „büdösgödörben”. Egyik alkalommal arról beszélgettek, hogy ez a plébános milyen nagyszerű ember, több ízben is megkapta már a dóze csécsi nesct. Én nem mertem ott megkérdezni, mi az, mikor hazamentem, megkérdeztem, akkor mondták el, hogy az románul huszonötöt jelent. Abban az időben szokás volt, hogy bevitték valakit a rendőrségre, derékszögbe állították és huszonötöt vertek a fenekére. A pap bácsi ezt már többször megkapta, de annál keményebb lett. Nekem nagy példaképpé lett, öt éves koromtól tizenegy éves koromig nyaraltunk ott, úgyhogy volt alkalmunk találkozni nyaranként, s ő sokat foglalkozott velem, ez nagyon meghatározó élmény volt az életemben. Példaképpé lett.

Bulányi atyára visszatérve 1945 augusztusában a magyar írásbeli vizsgán ezt a tételt dolgoztam ki, és lényegében arról írtam, hogy az Istennél jobban senki sem szeret bennünket,

Istennek a lényege a szeretet, ahogy ezt én a Csíkszeredai papbácsitól tanultam. Nem azért szeret, mert mi jók vagyunk, hanem azért leszünk jók, mert az Isten szeret bennünket. És akkor bennük is megszületik a viszontszeretet, és ez segíti az embert, hogy azt az életet tudja élni, amit a Jóisten elvár tőle. Bulányi atya jelest adott a dolgozatomra, és elkezdett törődni velem. Én gyerekkoromtól kezdve papnak készültem, csak elbizonytalanodtam benne, hogy képes leszek-e erre? Török Jenő volt az osztályfőnököm, a többi tanár is kiváló volt, Szentgyörgyi Andrást, Mándoki Ernőt említem, szóval nagyon jó fiatal piarista garnitúra került oda. Az, hogy piarista lettem, abban nekik nagy részük volt, és a Gyurka bácsinak is.

1946-ban volt egy olyan akciója a piarista atyáknak, hogy a jövő értelmiségét kell neveljék és elsősorban a tehetséges falusi gyerekeket kell összegyűjteni. Betanultunk egy nagyszerű műsort, ez a cserkészkeretében történt, és jártuk a szabolcsi, hajdúsági községeket,